

Granskning av barnhälsan i förskolan

Härnösands kommun

Skolnämnden

Innehåll

Sammanfattning	2
1. Inledning	3
2. Granskningsresultat	5
3. Bedömning och rekommendationer	8

Sammanfattning

Uppdrag och bakgrund

I skollagen och förskolans läroplan beskrivs att barnen i förskolan ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt och verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barns utveckling och lärande.

Förskolan har ansvar för att skapa en god pedagogisk miljö som främjar lärande, hälsa samt den personliga utvecklingen. Hälsoarbete i skolan är en del av en långsiktig skolutvecklingsprocess. Elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande i samverkan med skolpersonal. Skolförvaltningen har tagit fram riktlinjer i barn- och elevhälsoplan som omfattar förskolans tillgång till specialpedagogiska funktioner inom elevhälsan.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har Deloitte granskat barnhälsan i förskolan.

Syfte

Syftet med granskningen har varit att undersöka och bedöma förutsättningar för måluppfyllelsen.

Revisionskriterier

I den här granskningen har revisionskriterierna huvudsakligen utgjorts av relevant lagstiftning samt interna styrdokument.

Svar på syfte och revisionsfrågor

Iakttagelser i granskningen har pekat på ett organiserat och strukturerat arbete kring barnhälsan i förskolan. Arbetet

understöds i interna riktlinjer och dokumentationsverktyg. Utsedda barnhälsoteam vid varje förskola är stöd för enskild pedagog och arbetslag att initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. Specialpedagog vid central elevhälsa deltar regelbundet och möjligheter till ytterligare stöd finns. Fora för nätverk- och kollegiala utbyten finns inrättade. Föräldrars synpunkter fångas i utvecklingssamtal, föräldraråd och årlig brukarundersökning.

Pedagogiska kartläggningar görs på förskolechefs initiativ vid behov av extra stöd där vårdnadshavare involveras. Ansvaret fördelas och dokumenteras tillsammans med åtgärder som följs upp löpande i förskolans barnhälsoteam.

Inom ram för förskolans systematiska kvalitetsarbete återges barnhälsoarbetet i årlig kvalitetsberättelse. Nämndrepresentanter involveras kring uppnådda resultat och utvecklingsområden i årligt kvalitetsseminarium.

Vi har bedömt att förutsättningarna för måluppfyllelsen är tillfredsställande.

DELOITTE AB

Härnösand 2018-06-20

Marianne Harr

Certifierad kommunal revisor

1. Inledning

1.1. Uppdrag och bakgrund

I skollagen och förskolans läroplan beskrivs att barnen i förskolan ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt och verksamheten ska genomföras så att den stimulerar och utmanar barns utveckling och lärande.

Elevhälsan ska bidra till att skapa miljöer som främjar elevernas lärande, utveckling och hälsa. Förskolan har ansvar för att skapa en god pedagogisk miljö som främjar lärande, hälsa samt den personliga utvecklingen. Av Skolverkets begrepp "hälsofrämjande skolutveckling" följer att hälsoarbete i skolan är en del av en långsiktig skolutvecklingsprocess. Elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande och stötta elevens utveckling mot utbildningens mål. Arbetet förutsätter hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och personal i skolan.

Vid skolförvaltningen har riktlinjer i barn- och elevhälsoplan tagits fram. Beskrivningen ovan omfattar förskolans pedagoger som ska få tillgång till specialpedagogiska funktioner inom den centrala elevhälsan enligt riktlinjerna.

På uppdrag av de förtroendevalda revisorerna har Deloitte granskat barnhälsan i förskolan.

1.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen har varit att undersöka och bedöma förutsättningar för måluppfyllelsen.

Granskningen har avgränsats till att omfatta följande revisionsfrågor:

- Hur är barn/elevhälsan organiserad?
- Är ansvarsfördelningen tydlig och dokumenterad?
- Vilka är insatserna på organisation-, grupp- och individnivå?
- Vilka rutiner, arbetssätt, team- och stödfunktioner används?
- Görs anpassningar vid behov?
- Görs kartläggningar kring behoven och hur fördelas ansvaret?
- Genomförs strukturerade uppföljningar?
- Hur sker arbetet för inflytande barn/vårdnadshavare?
- Finns fungerande fora för dialog/informationer?
- Görs regelbunden återrapportering i nämnd och på vilket sätt?

1.3. Revisionskriterier

Revisionskriterierna är de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

I denna granskning har revisionskriterierna huvudsakligen utgjorts av relevant lagstiftning samt interna styrdokument.

1.4. Metod

Granskningen har genomförts med följande metod: Studier av relevant dokumentation samt intervju med chef för elevhälsan och förskola. Sammanfattande iakttagelser, analyser och bedömningar utifrån revisionsfrågorna har sammanställts i skriftlig rapport som sakgranskats.

2. Granskningsresultat

2.1. Organisering

Den centrala elevhälsan är en förvaltningsgemensam enhet och leds av en verksamhetschef som ingår i förvaltningens ledningsgrupp. Centrala elevhälsan är en stödfunktion som ska arbeta nära och samarbeta i första hand med skolornas elevhälsoteam. I kommunen inkluderas förskolornas barnhälsoteam i stödfunktionen enligt riktlinjerna. Centrala elevhälsan lämnar råd och stöd till den pedagogiska verksamheten med främsta syfte att stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet samt underlätta för ett systematiskt och strukturerat arbetssätt. Arbetssättet ska ge förutsättningar att fånga upp barn med ohälsa på ett tidigt stadium och sätta in relevanta åtgärder.

2.2. Ansvarsfördelning

Huvudmannen har ansvaret för att skollagens bestämmelser om barns rätt till likvärdig utbildning följs. Av det följer att huvudmannen, via delegation verksamhetschef centrala elevhälsan, och förskolechef ska fördela och anpassa resurser efter barnens olika förutsättningar och behov. Förskolechef leder och samordnar den pedagogiska verksamheten och barnhälsoarbetet.

Alla som arbetar i förskolan har ett gemensamt ansvar i genomförandet. Barnhälsoteam vid enheten, som består av förskolechef och pedagoger från varje avdelning, bidrar med tvärprofessionellt perspektiv och är ett stöd för den enskilda pedagogen och arbetslaget att initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande åtgärder. Barnhälsoteam finns på alla förskolor och de träffas regelbundet.

Specialpedagog vid centrala elevhälsan deltar regelbundet i barnhälsoteamen. Åtgärder kan utmyнна i handlingsplaner som följs upp, dokumenteras, utvärderas och inkluderar även vårdnadshavare. Möjligheter ges att avropa ytterligare stöd från centrala elevhälsan.

Centrala elevhälsan ingår i det arbete som sker i de lokala barnhälsoteamen och finns till hands när behov uppstår med råd och stöd. Ärendegången i kvalitetssäkringssystem finns dokumenterad i riktlinjerna. Förskolechef upprättar ansökan om specialpedagogiskt stöd som går igenom veckovis vid centrala elevhälsan. Stöd kan fås via special- och talpedagog samt resursteam inom bland andra hörselvård och habilitering.

2.3. Rutiner och arbetssätt

Förskolans uppdrag bygger på att skapa förutsättningar i verksamheten för att alla barn ska utvecklas utifrån sina förutsättningar. Detta innebär att förskolan jobbar mycket med att skapa inkluderande lärmiljöer.

Det pågår ett ständigt arbete med att anpassa organisationen utifrån barngruppens sammansättning. Barn som behöver särskilt stöd identifieras i barnhälsotemet. Förskolechef lyfter direkt frågan tillsammans med arbetslaget. Ibland räcker det att pedagogerna hjälper varandra genom att delge vad som fungerat för andra barn.

Förskolan gör pedagogiska kartläggningar rörande både enskilt barn och hela barngrupper om behov finns vars

främsta syfte är att tydliggöra vilka anpassningar som verksamheten behöver göra för barnets/ens bästa. Den pedagogiska kartläggningen ses som ett arbetsverktyg och dokumentationsstöd finns. Genom den kan enskilda pedagoger, arbetslag och enhet upptäcka fler styrkor, svagheter och behov. Kartläggningen synliggör den samlade bilden på organisations-, grupp- och individnivå som underlättar analysarbetet. Framgångsfaktorer genom konkreta exempel på åtgärder i lärmiljön och att involvera barnet tidigt i kartläggningen lyfts fram. Vårdnadshavare är alltid involverade i processen.

Förskolechef ansvarar för att pedagogisk kartläggning görs och ansvaret fördelas i kartläggningen. Tidsatta mål sätts som kan ta tid att nå eller där åtgärder får byta riktning efterhand. Arbetet följs kontinuerligt upp i barnhälsoteamet.

Arbets sättet överensstämmer med förskolans systematiska kvalitetsarbeten. Kvalitetsarbetet tar sin början i observationer av enskilda och grupperns lärprocesser. Observationer är tillsammans med mål och syfte med verksamheten utgångspunkter för att kunna följa upp och utvärdera det löpande arbetet. Några förskolor använder även SPSM¹:s specialpedagogiska processmodell vid dokumentation och utvärdering för barn i behov av särskilt stöd.

BVC är ansvarig för barnhälsovården i förskolan och jobbar mot vårdnadshavare. Detta innebär att det endast är den pedagogiska funktionen i centrala elevhälsan som är aktuell för förskolan.

2.4. Inflytande, dialog

Barnen har stort inflytande för hur verksamheten utformas. Anpassningen av lärmiljöer med introduktion av bildstöd och

tillgängligt material är exempel som lyfts fram. Närvarande och engagerade pedagoger har stor betydelse för att kunna skapa inkluderande miljöer.

Vårdnadshavare involveras alltid när det gäller enskilda barn och eventuella åtgärder. Föräldrar får i samband med utvecklingssamtal frågor där svaren beaktas i utvärdering av verksamheten. Forum i föräldraråd har utvecklingspotential enligt uppgifter i en förskolas kvalitetsberättelse. Årliga brukarundersökningar genomförs där föräldrar får chansen att delge uppfattningar om verksamheten. Av senaste brukarundersökning² framgår att föräldrar är nöjda med verksamheten i stort.

Förskolan har en väl uppbyggd mötesstruktur med förskolechefsnätverk som leds av verksamhetschef, förskoleforum för alla förskolor, pedagogiska råd vid förskolorna och barnhälsoteam.

Förskoleforum är ett kommunövergripande nätverk med förskollärrrepresentanter från respektive förskola och leds av verksamhetschef förskolan tillika elevhälsoschef. Representanter från fristående förskolor bjuds in till träffarna. Nätverket fokuserar på likvärdighetsperspektivet som har bidragit till att förskolorna kommit långt när det gäller utvecklandet av inkluderande lärmiljöer enligt uppgifter.

Innehåll och kunskaper från förskoleforum förs vidare till personalen vid förskolorna via pedagogiska råd som har veckovisa möten. Kollegialt lärande med workshops där pedagoger delger och lär varandra ny kunskap framhålls.

¹ Specialpedagogiska Skolmyndigheten

² Brukarundersökning, vårdnadshavare total, maj 2018

2.5. Uppföljning, utvärdering

Förskolans kvalitet ska kontinuerligt och systematiskt dokumenteras, följas upp, utvärderas och utvecklas. Syftet med utvärdering är att få kunskap om hur förskolans kvalitet kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande.

Enhetsvisa kvalitetsberättelser tas fram årligen med utgångspunkter i förskolans mål och uppdrag. Vi har tagit del av tre kvalitetsberättelser 2016/2017 i granskningen. När det gäller barnhälsan redovisas arbetet företrädesvis under rubrik barns rätt till stöd i avsnitt kring barns utveckling mot målen. Beskrivet arbetssätt och rutiner ovan bekräftas i huvudsak i skrivningarna.

Behov av fortbildning och handledning kring processer avseende barn i behov av extra stöd lyfts fram. Det har funnits en osäkerhet hos personalen kring hanteringen vid händelser. I förskoleforum har samtlig personal tagit del av föreläsning "barn som väcker funderingar" i syfte att stärka kunskap och möjligheter att utvecklas inom området.

De förbättringsområden som kommit fram i senaste brukarundersökning rör främst arbetet mot kränkande behandling och förtroende för förskolechefen. Synpunkterna kommer att kunna tas omhand inom ram för det fortsatta kvalitetsarbetet.

2.6. Återrapportering i nämnd

Årliga kvalitetsseminarium genomförs på förvaltningens initiativ varje höst där förskolornas kvalitetsberättelser diskuteras. Deltagare är skolledare, nämndrepresentanter, fackliga företrädare, personal vid centrala elevhälsan m.fl. Diskussioner förs kring uppnådda resultat och aktuella utvecklingsområden.

3. Bedömning

Granskningen har visat på väl strukturerade arbeten kring barnhälsan i förskolan. Med utgångspunkter i lagstiftning, läroplan, förvaltningens riktlinjer för barn- och elevhälsan samt beskrivna arbetsätt och verktyg finns goda förutsättningar för fungerande samverkan kring barnet/ens, gruppens och enhetens behov. Verksamhetschef för kommunens förskolor är också chef för elevhälsan vilket underlättar för kunskaper och förståelse kring förskolornas behov och de råd och stöd som kan fås via centrala elevhälsan. Fora för nätverk- och kollegiala utbyten kring förutsättningarna finns inrättade.

Rutiner är kända och ärendegång för kvalitetssäkring finns dokumenterat. Anpassningar i verksamheten görs löpande med stöd av specialpedagogisk kompetens i barnhälsoteam. Vårdnadshavare involveras i pedagogisk kartläggning tillsammans med centralt kompetensstöd vid behov. Kartläggning synliggör den samlade bilden på organisationsgrupp- och individnivå vilket underlättar för analysarbetet. Ansvarsfördelningen dokumenteras och åtgärder följs upp löpande i barnhälsoteamet.

Inom ram för förskolans systematiska kvalitetsarbete sammanfattas arbetet med barns behov av stöd i årlig kvalitetsberättelse. Vid årligt kvalitetsseminarium involveras bland andra nämndrepresentanter kring uppnådda resultat och utvecklingsområden. Föräldrars synpunkter fångas företrädesvis i utvecklingssamtal och föräldraråd samt genom årliga brukarundersökningar.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Deloitte provides audit, consulting, financial advisory, risk management, tax and related services to public and private clients spanning multiple industries. Deloitte serves four out of five Fortune Global 500® companies through a globally connected network of member firms in more than 150 countries bringing world-class capabilities, insights, and high-quality service to address clients' most complex business challenges. To learn more about how Deloitte's approximately 264,000 professionals make an impact that matters, please connect with us on Facebook, LinkedIn or Twitter.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms, or their related entities (collectively, the "Deloitte network") is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.